

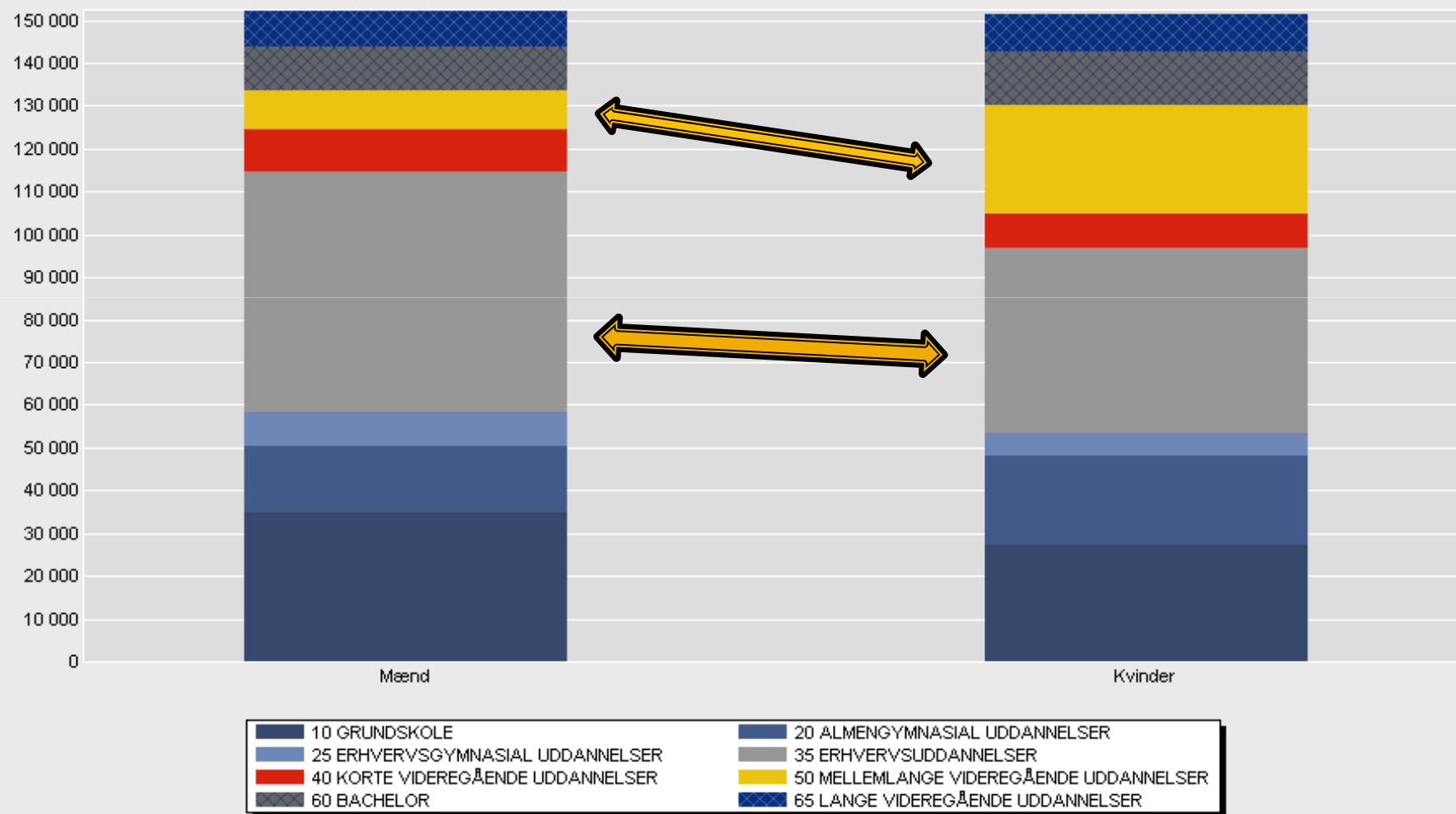
De oplagte valg - om drenges veje ind og ud af uddannelserne

Steen Baagøe Nielsen
Lektor, PhD

Leder af Center for Velfærd, Profession og Hverdagsliv
Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning
Roskilde Universitet

Det kønsopdelte uddannelsesvalg: 25-29 åriges højest gennemførte uddannelse i 2007

Befolkningens højeste fuldførte uddannelse
efter uddannelse og køn.
25-29 år, I alt, Hele landet, 2007. (Antal)

Unge jobønsker - Top 10

– iflg. CEFU, 2009

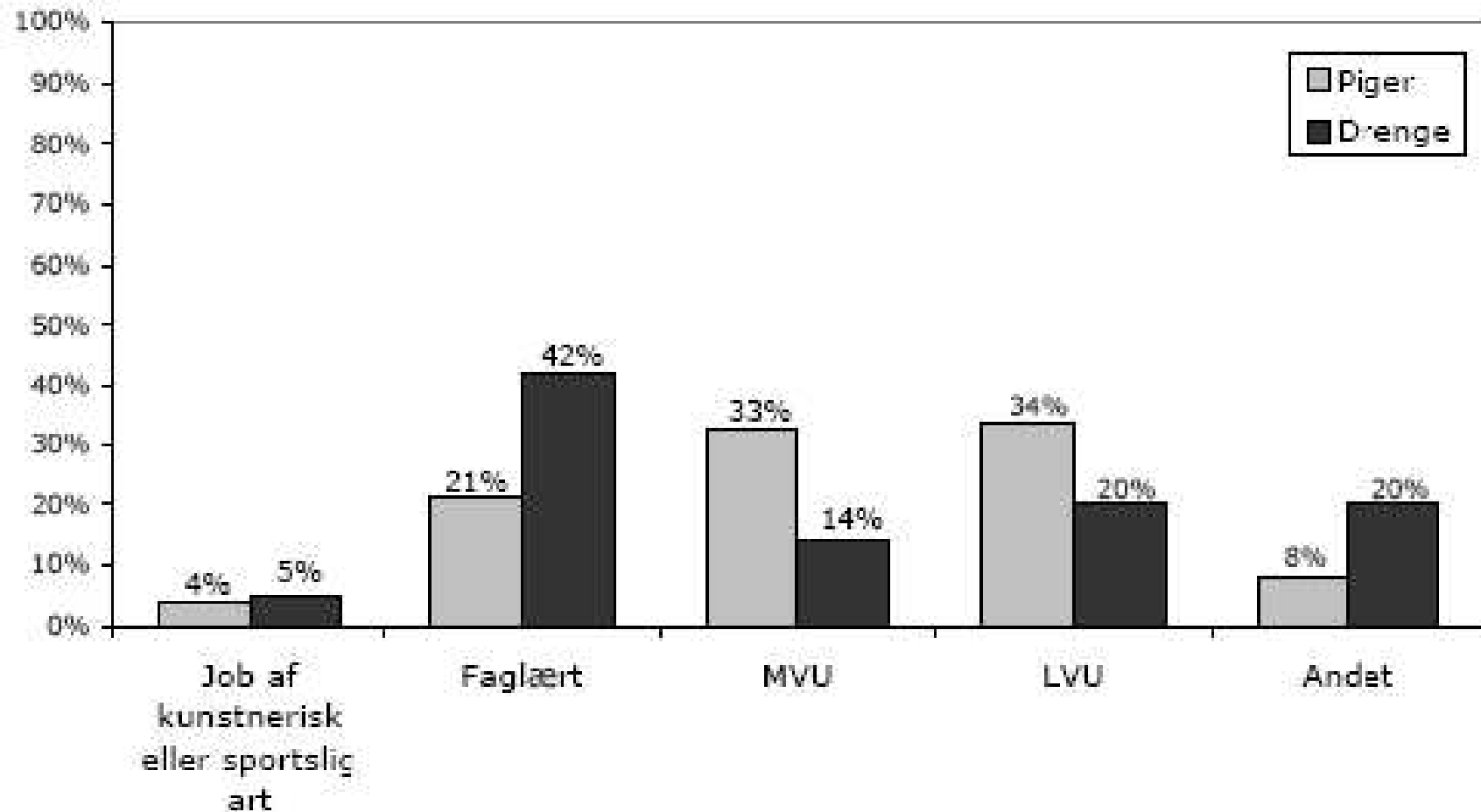
Piger

1. Pædagog
2. Sygeplejerske
3. Frisør
4. Journalist
5. Psykolog
6. Advokat
7. Dyrlæge
8. Læge, Lærer
9. Politibetjent
10. Fysioterapeut

Drenge

1. Ingeniør
2. Tømrer
3. Journalist
4. Politibetjent
5. Elektriker
6. Arkitekt/revisor/
musiker
7. Advokat/læge/
kok
8. Automekaniker,
Bankrådgiver
ejendomsmgl.
lærer

Uddannelseskrav knyttet til de unges drømmejob (Pless & Katznelson, 2005)

Det 'oplagte' valg

- Valget som 'opleves som et oplagt valg':
 - Den unge er 'ikke i tvivl' eller forstår 'det nødvendige valg'
 - Valget bekræftes ofte af familie og venner som det 'fornuftige' eller 'det der lige er dig'
 - Det understøttes ofte af fx vejledere som et 'realistisk' valg
- Valget afspejler dét, som der socialt er 'lagt op til':
 - Genspejler oftest familiens egne uddannelsesforudsætninger og karriereorienteringer
 - De unge følges med dem, som ligner dem selv
 - Formidles ofte via uudsagte sociale og kønnede forventninger blandt venner og familie mv.

Det oplagte valg - Alment gymnasium!

Oliver (20), der læser jura:

*Jeg tror egentlig altid, lige siden jeg var helt lille, at jeg har leget med tanken [om at studere jura]... fordi at mine forældre [er jurister], så på en eller anden måde identificerer man sig med det... **så det var altid bare: næste skridt det er gymnasiet, altså!***

Fordi jeg aldrig nogen sinde har været i tvivl om, at jeg på en eller anden måde gerne ville have en høj uddannelse, men jeg har aldrig rigtig gjort mig tanker om hvad det skulle være.

Baagøe Nielsen og Rieck Sørensen (2004) Unges valg af uddannelse og job - udfordringer og veje til det kønsopdelte arbejdsmarked, Center for Ligestilingsforskning, RUC

Det nødvendige og realistiske valg!?

Omar, der efter skolepraktik endelig var kommet i lære som mekaniker, men netop har mistet sin praktikplads: *Jeg har **altid** lavet cykler og knallerter - og alt muligt. Såh... jeg har valgt mekaniker. Jeg havde også tænkt mig at blive politimand. Men dér havde jeg det svært med [det] skriftlige. Så jeg valgte mekaniker.*

Nogen gange kan man godt sige, at det handler om penge også, ik'. For mig handler det ikke [om det]!

Det er bare den uddannelse, jeg har villet ha', siden jeg var lille. Det jeg har ønsket mig, ik'.

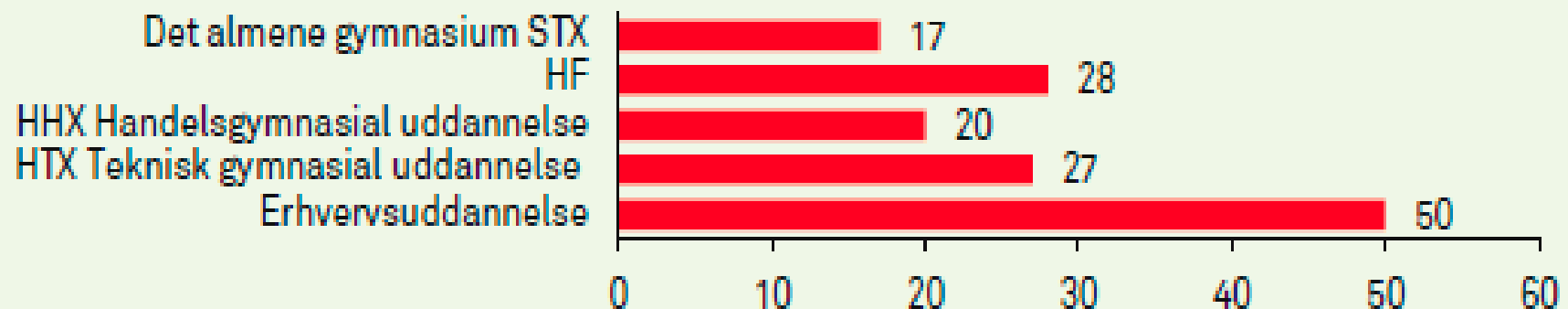
Det er jo uddannelsen, der er det vigtigste for fremtiden. Man ved jo ikke, hvad der sker om fem år, altså.

Et uddannelsesvalg på kanten

HVER ANDEN UNGE DROPPER UD AF ERHVERVSUDDANNELSERNE

Blandt de unge, der begynder på en almen gymnasial uddannelse, vælger cirka hver sjette at droppe ud - på erhvervsuddannelserne falder hver anden fra.

Frafaldsprocent 2007.

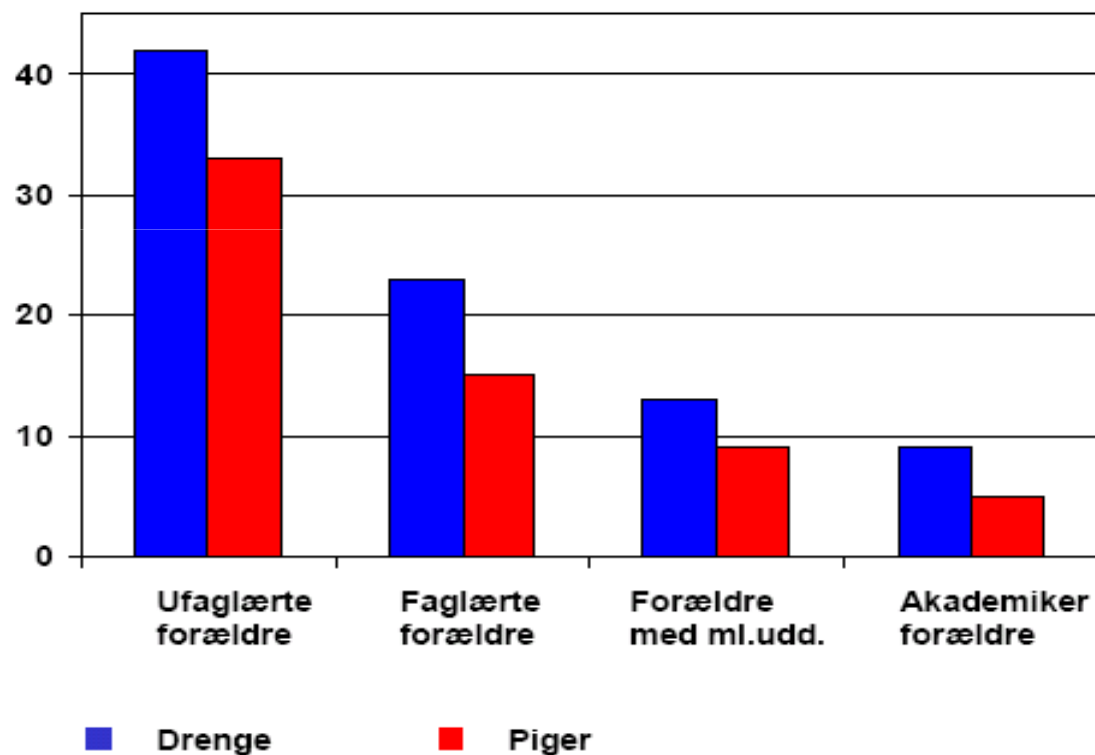

KILDE | AE på baggrund af UNI-C statistik fra Undervisningsministeriet. Tallene angiver procent af en ungdomsårgang i 2007.

Kønsforskelle og social skel

Via Lars Olsen, 2009

Andel 25-årige der ikke har en ungdomsuddannelse og heller ikke er i gang

Kilde: Danmarks Statistik

Hvorfor vender så mange drenge sig væk fra skolen?

"We don't need no education, we don't need no thought control..."

Citat: Statsminister Fredrik Reinfeldt

ved Polar Music Prize
- idet han begrundede tildelingen af
1.000.000 Sv. kr. til Pink Floyd i 2008:

"Pink Floyd...captured the mood and spirit of a whole generation in their reflections and attitudes."

Roger Waters sammen med Islington School Choir:
Another Brick in the Wall, 1979

Erhvervsorientering i skolen - gennem anti-skole-kultur

Anti-skole-kultur er fortsat en velkendt og grundlæggende del af skolen.

Modstand mod 'uddannelsesvejen' er en accepteret og veletableret social strategi for de som 'vil andre veje':

Den skjulte læreplan

Skolen fungerer - i sociologisk forstand - som socialt **opdelende, sorterende og allokerende** (til industrisamfundets arbejdsdelinger) foruden at være kvalificerende mv...

Anti-skole-kultur som forventet og understøttet maskulinitets-skabelse i skolen

En gruppe af 'raske drenge' forventes tidligt at opføre sig på måder, som set ud fra skolens formelle formål er 'urolige' eller marginale, men som langt op i skolen ofte vil være en dominerende og fuldt acceptabel skolekultur

- selv om den i det post-industrielle samfund er dequalificerende
- og efterhånden indebærer begrænsninger i deres individuelle uddannelses mulighederne.

Drengenes maskuline identificeringer indgår som central dynamik i den almene sociale sortering.

Den sociale dynamik (gen)skabes gennem fx:

- at drengene 'policer' eller kontrollerer hinanden omkring at leve op til gruppens uskrevne regler:
 - 'Usmart' at læse og forberede sig – og deltage med fagligt engagement (selv-distancering).
 - Aktiv modarbejdning af skolearbejde
- Mobning, hån og joking overfor 'stræberne' og 'nørderne':
bøsse!, tudefjæs! osv.
- Institutionernes og omverdenens prioritering af andre aktiviteter:
Typisk musik, sport - og generelt konkurrenceprægede, fysiske og sociale aktiviteter.

Sociale spilleregler og kompetencer opbygges omkring en aktiv *maskulinitetsskabende* dynamik i anti-skole-kulturen

Unge mænd vælger traditionelt – og nægter fortsat 'kvindearbejde'?

**Survey spørgsmål til de 20-21-årige unge:
Har du nogensinde overvejet at søge en af de uddannelser eller job,
som traditionelt har været søgt af det andet køn?**

Svar	Mænd	Kvinder	Total antal
Ja	15,7%	34,6%	N=205
Nej	84,3%	65,4%	N=579
Total	351 =100%	433 =100%	N=784

Fra: Nielsen, Steen Baagøe og Aase Reick Sørensen (2004) *Unge valg af uddannelse og job – udfordringer og veje til det kønsopdelte arbejdsmarked*. Center for ligestillingsforskning. Roskilde Universitet.

Kan man(d) bare vælge frit?

- En ung mand, der har valgt at læse til pædagog, fortæller tøvende:
" ...min far, han var sgu ret skuffet... på en eller anden måde. Jeg tror stadig han håber på, at jeg skifter til ... folkeskolelærer... i det mindste... Han ville aldrig finde på at ansætte en pædagog! Han føler vel også, at det er meget sådan... jeg ved ikke... om det er lidt for bløde idealer til at det ikke helt kan hænge sammen med hans hardcore forretningsverden"

Perspektiver for handling?

- Fokuser på den gruppe drenge som faktisk falder igennem!
Forstå det som en dimension af en almen og dybt forankret , men også *i stigende grad uheldig maskulinitetsskabende dynamik* i skole og uddannelse – som har klar social slagside.
- Støt drengene i at gå ind i et bredere uddannelsesvalg og gå imod oplevelser af direkte og indirekte diskrimination i forbindelse med uddannelses- og karrierevalg.
- Kan vi tænke uddannelser, der i større grad imødekommer de enkelte drenges forskelligartede erfaringer og orienteringer?
 - Mere rummelige uddannelser og mere 'målrettede' mod specifikke erhvervsfunktioner?
 - Legitimér (utraditionel) uddannelse via løn og job!?

Omsorgsopgaverne vokser: Flere ældre og børn!

